

Simon Wågsholm
"Sceneries"
Kunstmuseet KUBE
13.3.-26.4.2015

n. pl. scen·er·ies

1. A view or views of natural features, especially in open country.
2. Backdrops, hangings, furnishings, and other accessories on a stage that represent the location of a scene.

Det engelske ordet «sceneries» har som vi ser av ordbokdefinisjonen dobbel betydning. På den ene siden viser ordet til et (natur)landskap, mens den andre betydningen kan oversettes til "kulisser". I møtet med Simon Wågsholms kunst er begge disse begrepene sentrale. Naturlandskapet utgjør et viktig element i hans malerier og installasjoner, både som representasjon og gjennom mer subtile hentydninger. Ordet kulisser blir relevant når vi vender oss mot verkenes tematiske innhold, og ser nærmere på menneskets forhold til sine omgivelser. Ved å ta opp i seg problemstillinger som angår økologi, forbruk og kapitalisme, klima- og miljøforandringer innbyr hans arbeider til refleksjon over hvordan naturen ofte kun utgjør et bakteppe for menneskets handlinger og holdninger, og hvordan vi bruker omgivelsene som kulisser for våre liv. Hvert av Wågsholms verk forteller en selvstendig historie, og samlet i utstillingen «Sceneries» blir de stående som poetiske refleksjoner over tingenes tilstand. Verkene kan tolkes som en oppfordring til mennesket om å gjenoppta det som kan fremstå som en tapt kontakt med naturen, og til en økt sensitivitet for sine omgivelser.

Abstraherte fortellinger

Wågsholms malerier trekker betrakteren inn i abstrakte landskaper fremstilt med heftige penselstrøk. Landskapene er ikke gjenkjennelige for oss, og danner kanskje først og fremst et bakteppe for handlingene som utspiller seg i malerienes forgrunn. Ofte fremstilles mennesker som på ulike måter går i dialog med omgivelsene, og som forsøker å orientere seg i et landskap. De små fortellingene i bildene reiser spørsmål om hvordan vi forvalter naturen. Risikerer vi å brutalisere og ødelegge våre omgivelser med vår tilstedeværelse? Hvilke handlinger og avgjørelser gir størst konsekvenser? Samtidig gjør den maleriske stilen landskapene til symboler på naturens krefter og uregjerlighet, og minner oss på hvor liten kontroll vi har over noe vi til stadighet forsøker å temme.

Det ekspressive uttrykket i malerienes bakgrunn kontrasteres med en strammere linjeføring i skildringen av menneskene og gjenstandene i forgrunnen. Her drar Wågsholm veksler på popkunstens estetikk med stiliserte figurskildringer. Han benytter fotografiet som forelegg, noe som gir en spenning i billedflaten mellom det forestillende og det abstraherte. Fotografiene dokumenterer gjerne hendelser han selv har tatt del i, og på denne måten trekker han også seg selv inn i maleriene. Dette gjøres både gjennom den fysiske handlingen der de tilsynelatende umiddelbare penselstrøkene –som nærmest insisterer på en autentisk nærhet – kan forstås som en forlengelse av kunstnerens kropp, og ved å plassere fremstillinger av seg selv, venner og familie i sentrale posisjoner i maleriene. Wågsholm finner flere av motivene i sine nære omgivelser, og ikke minst i den mer eller mindre uberørte naturen. Samtidig er han opptatt av å integrere det urbane i arbeidene sine, og slik innehar de nærmest latent en spenning mellom det vi noe forenklet benevner natur og kultur.

I installasjonen «Manipulated Motion» (2015) har Wågsholm tatt i bruk trestammer fra skogen

ved sitt hjemsted. Stammene er delt i mindre biter, for så å ha blitt festet sammen igjen i en leddet konstruksjon. Denne dekonstruksjonen viser til hvordan vi manipulerer naturen for å oppnå ønskede resultater. Ved å ta i bruk bolter og muttere antyder han hvordan teknologien står sentralt i den menneskelige manipulasjonen, og igjen hvordan vi benytter naturen som rekvisitter og kulisser. Dette sender tankene videre til andre former for modifisering av naturen, og de potensielle konsekvensene av denne. I et økonomisk perspektiv er resultatene av slike inngrep i naturen gode, men kjenner vi godt nok til hva de gjør med våre kropp og våre omgivelser?

En utvidet økologi

Mennesket har til alle tider latt seg inspirere av naturen til å skape visuelle uttrykk. Naturens fenomener har vært attraktive både som motiv og materiale fra de første hulemaleriene og frem til den multimediale samtidskunsten. Med romantikken på 1800-tallet ble naturlandskapet hovedmotiv i kunsten, og datidens kunstnere hadde som mål å frembringe en åndelig og sanselig karakter med utgangspunkt i den ville naturen. Slik bidro de til å endre samtidens syn på omgivelsene betraktelig. I dag vil man kunne hevde at romantikkens utilsørte fremstilling av landskapet ikke lenger virker troverdig, og at det i vår tid nærmest automatisk ligger et filter mellom mennesket og naturen. Den sublim og opphøyede naturopplevelsen som vokste frem i perioden danner likevel et grunnlag for den mer moderne mentaliteten som også preger dagens kunstfelt. Wågsholms arbeider gjenspeiler ikke et romantisk natursyn, men den romantiske maleritradisjonen er like fullt en viktig forløper. Idealene fra romantikken bygger også opp under vår samtids tanker om både natur og kunst som deler av en opplevelsesindustri.

Flere ulike diskurser har ført til en gradvis endret forståelse av relasjonen mellom natur og kultur, og slik også av den kunstneriske praksis. Miljøbevegelsen, feminisme og postmodernistisk kritisk teori har blant andre bidratt til at vi betrakter naturen som noe mer enn en ressurs for menneskelig utnyttelse. I kunstverk der naturen er benyttet enten som materiale eller motiv er veien kort for betrakteren til å lese inn etiske og/eller politiske standpunkt, slik det også var på 1960-tallet da interessen for økologiske perspektiver i kunsten økte.

I møtet med Wågsholms arbeider kan man ane et engasjement for omgivelsene som strekker seg forbi fokuset på klima- og miljøspørsmål. Å se hans arbeider i lys av en utvidet forståelse av økologibegrepet er derfor interessant. Den franske filosofen Félix Guattari foreslår i sin bok "Tre økologier" (1989) en økosofi, som innebærer at vi i tillegg til det miljømessige også må inkludere det mentale og det sosiale i tenkningen om økologi og et bærekraftig økosystem. Guattari mener at endringer kun vil komme av innovative praksiser og gjennom alternative erfaringer, og at vi derfor trenger nye sosiale og estetiske praksiser. I følge Guattari kan det estetiske bidra til endring, og han fremhever hvordan kunstnere potensielt kan gi oss en dypere innsikt i menneskesinnet. For Guattari skal ikke økologien bare være for en liten gruppe av snevre spesialister, men bredere orientert. Dette fordi han gjennom forståelsen av økologi også stiller spørsmål til helheten av subjektivitet og kapitalistiske maktformasjoner. I følge Guattari trengs det nye mikropolitiske og -sosiale praksiser der estetiske og analytiske praksiser må jobbe sammen. Slik vil man i følge ham få de sosiale og politiske praksisene til å jobbe for naturen og menneskeheten, og slik skape en ny solidaritet som ikke bare sørger for opprettholdelsen av kapitalismen.

E(ste)tisk engasjement

Wågsholms portrettserie «CEO» (2015) visualiserer ettersøkt-listen til den internasjonale menneskerettighetsorganisasjonen Global Rights. De har samlet ti internasjonale

konserndirektører som alle, enten direkte eller indirekte gjennom datterselskaper, tar avgjørelser som risikerer å få fatale konsekvenser for mennesker og miljø. Ved å portrettere disse personene setter Wågsholm søkelyset på enkeltstående selskaper og personer, men viser også til hvor vanskelig det er å holde dem ansvarlig for handlinger som påvirker en hel verden. Verket anmoder oss til å være våre valg som forbrukere bevisste - hvor og av hvem vi handler kan utgjøre en forskjell.

I installasjonen «256x273x?» (2015) synliggjør Wågsholm videre problemstillinger som en samfunnskritisk kunstner risikerer å stå overfor i samtidens kunstpolitiske offentlighet. Særs aktuelt er dette sett i lys av Kulturdepartementets nylig fremlagte rapport om kunstens autonomi og økonomi, og den påfølgende debatten om billedkunstnerens levevilkår og inntekt. Verkets tittel viser til den offentlige vederlagsmodellen for utstillinger ved offentlig støttede institusjoner, og verket fremstår som en direkte kritikk mot avtalen som foruten indeksregulering av satsene har stått uforandret siden 1982. Det kan vanskelig forsvares å kalle sluttsammen av en slik utregning for lønn for arbeidet som nedlegges. Det er lite å hente hos økonomisk pressende visningssteder, og mange er derfor avhengig av en kombinasjon av offentlige støtteordninger som er forbeholdt et mindretall, og å tilpasse seg det kommersielle markedet.

Wågsholm uttrykker seg hovedsakelig gjennom maleriet, et medium hvis død med jevne mellomrom har blitt antydnet, og der flere har påpekt en malers risiko for kun å repetere sine forgjengeres handlinger. Selv om det innenfor kunstfaglige kretser gjentatte ganger har blitt stilt spørsmål ved maleriets relevans og opphøyde posisjon har interessen for maleriet som salgs- og investeringsobjekt på ingen måte avtatt. Ei heller interessen hos betrakteren. I verket "Choices" (2015) skriver Wågsholm frasen "Safe Art". Er den trygge kunsten den uten friksjon? Ligger det en kunstnerisk trygghet i valg av medium? Disse spørsmålene blir stående ubesvarte, og minner oss om at vi ikke alltid leser et bilde for å tolke en mening, men kanskje like gjerne for å skape en mening. Spørsmålet om hvorvidt kunstnerne bør tilpasse seg et marked er ikke nødvendigvis det mest interessante. I stedet kan man spørre seg om kunstens finansieringsmodeller får konsekvenser for hva kunstneren kan uttale seg om og på hvilken måte man kan uttrykke seg? Hvilke konsekvenser får det for ytringsfrihet og handlingsrom dersom finansieringen av kunsten først og fremst skal legges utenfor det offentlige?

Benedikte Holen
Kurator

Simon Wågsholm (f.1978) bor og arbeider i Ålesund. Han har en sentral posisjon i regionens kunstfelt, både som utøvende kunstner og som arrangør av det mobile utendørsprosjektet MOVING – med atelierfellesskapet Aggregat. Han har studert ved Ålesund Kunsthøgskole og Universitetet i Bergen, men er hovedsakelig autodidakt. Wågsholm har hatt nasjonale separatutstillinger, og deltatt i en flere gruppeutstillinger.

Utstillingen er støttet av Stiftelsen Kjell Holm.

